

# 15. NÁKLADY

1. pojmy náklad a výdaj
2. členění nákladů
3. zásady pro účtování nákladů
4. rozbor účtování jednotlivých nákladových druhů

## 1. Pojmy náklad a výdaj

- ***náklad*** – spotřeba živé a zvěcnělé práce vyjádřena v penězích
- ***výdaj*** – úbytek jakéhokoliv majetku
- ne každý náklad je zároveň i výdajem
- náklady se musí časově rozlišovat, aby bylo účetnictví vedeno úplně a správně
  - **381** – Náklady příštích období
  - **382** – Komplexní náklady příštích období
  - **383** – Výdaje příštích období

## 2. Členění nákladů

- **účetní**
  - ***provozní***
    - náklady, které vznikly v souvislosti s běžným provozem podniku
    - skupina 50 – 55 a účet 597
  - ***finanční***
    - náklady spojené s peněžními prostředky nebo cennými papíry
    - skupina 56 – 57 a účet 598
  - ***mimořádné***
    - náklady zachycující neobvyklé operace vzhledem k běžné činnosti účetní jednotky
    - skupina 58
- **kalkulační**
  - ***přímé*** (jednicové)
    - dají se přesně zjistit na jeden výrobek (např. mzdy, materiál)
  - ***nepřímé*** (režijní)
    - nedají se přesně zjistit na jeden výrobek (např. odpisy, energie)
- **další členění**
  - ***prvotní náklady*** (externí)
    - vznikají ve vztahu podniku k jeho okolí a jsou zpravidla externí povahy
    - např. spotřeba materiálu, spotřeba energie dodané jiným podnikem
  - ***druhotné náklady*** (vnitropodnikové, interní)
    - vznikají spotřebou vnitropodnikových výkonů odebraných od jiného střediska
    - např. provedení opravy stroje jiným útvarům (střediskem) v jedné firmě
- **další členění**
  - ***variabilní*** (proměnlivé)
    - jsou závislé na objemu produkce (např. spotřeba materiálu, úkolové mzdy výrobních dělníků)
    - **proporcionální** (lineární)
      - jsou závislé na změnách objemu výroby a úměrně se s objemem výroby mění
      - jsou jednicové
      - představují základní část variabilních nákladů.
      - při nezměněných podmínkách jsou stále stejné, např. základní materiál
    - **nadproporcionální** (progresivní)
      - jejich celková výše roste rychleji než objem výroby
      - souvisejí s neplánovanými výkony ve výrobním procesu (např. přesčasové a noční příplatky, růst spotřeby pohonných hmot při zvýšení rychlosti, opravy strojů)
    - **podproporcionální** (degresivní)
      - jejich celková výše roste pomaleji než objem výroby (např. pomocný materiál, náklady na opravy a údržbu)
  - ***fixní*** (stálé)
    - jsou nezávislé na objemu vyráběné produkce (např. odpisy majetku, časové mzdy zaměstnanců)
- **daňové**
  - ***daňově uznatelné***
    - snižují základ daně
  - ***daňově neuznatelné***
    - ovlivňují účetní výsledek hospodaření
    - např. účty 513, 528, 541, 543, 545